

XÃ HỘI HÓA GIÁO DỤC CÓ CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

● TRẦN HỮU TRÙ

Nguyên chuyên viên cao cấp

Bộ Giáo dục và Đào tạo

Đọc bài "Có nên gọi xã hội hoá giáo dục" của Nguyễn Thế Long đăng trên báo Người Hà Nội ra ngày 11-3-2005 tôi xin có mấy suy nghĩ tóm tắt sau:

Đầu đề báo là một câu hỏi "có nên" nhưng nội dung bài báo lại là "không nên" xã hội hoá giáo dục cả về lý luận lẫn thực tiễn.

Là một nhà giáo quan tâm đến vấn đề này đã nhiều năm, tôi cho rằng xã hội hoá giáo dục có cơ sở lý luận ngày càng được phát triển và có cơ sở thực tiễn đa dạng, phong phú.

Về cơ sở lý luận xã hội hoá giáo dục xuất phát từ tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, chăm lo bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau. Người đã dạy "Giáo dục là sự nghiệp của quần chúng". Cần phát huy đầy đủ dân chủ xã hội chủ nghĩa, xây dựng quan hệ thật tốt, đoàn kết thật chặt chẽ giữa thầy và trò, giữa học trò với nhau, giữa cán bộ các cấp, giữa nhà trường và nhân dân để hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ đó⁽¹⁾.

Người thường nhắc câu nói dân dã của đồng bào:

Để mười lần không dân cũng chịu

Khó trăm lần dân liệu cũng xong⁽²⁾

Bước vào thời kỳ phát triển mới của đất nước, xã hội hoá giáo dục được xác định là một quan điểm đồng thời là một giải pháp giữ vai trò chủ yếu trong quá trình đẩy mạnh sự nghiệp giáo dục - đào tạo (GD-ĐT) của nước nhà.

Nghị quyết TW 4 (khoá VII) của Đảng về GD-ĐT ghi: Chăm lo xây dựng sự nghiệp giáo dục theo phương châm nhà nước và nhân dân cùng làm (3).

Nghị quyết TW 2 (khoá VIII) của Đảng về GD-ĐT ghi: GD-ĐT là sự nghiệp của toàn Đảng toàn dân (4).

- Văn kiện Đại hội IX của Đảng ghi: "Tăng cường đầu tư từ ngân sách nhà nước và đẩy mạnh xã hội hoá giáo dục" (5)

Điều 11 của Luật Giáo dục: Xã hội hoá sự nghiệp GD-ĐT

Chính phủ ban hành Nghị quyết 90/CP ngày 21-8-1997 về phương hướng chủ trương xã hội hoá giáo dục, y tế, văn hoá.

Ngành Giáo dục và Công đoàn giáo dục Việt Nam đã có nhiều văn bản chỉ đạo xã hội hoá giáo dục; có nhiều bài viết của các nhà giáo đăng trên các tạp chí và báo của ngành về các vấn đề này.

Viện Nghiên cứu Phát triển Giáo dục (nay là Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục) trực thuộc Bộ GD-ĐT đã xây dựng Đề án xã hội hoá giáo dục (1998) có cơ sở lý luận và thực tiễn, xác định rõ mục tiêu, các quan điểm chỉ đạo, những giải pháp xã hội hoá giáo dục.

Về thực tiễn thì xã hội hoá giáo dục đã có sức sống tiềm tàng trong truyền thống giáo dục của nhân dân ta. Sau Cách

mạng tháng 8-1945 thực hiện lời kêu gọi của Bác Hồ, diệt giặc dốt; thực hành giáo dục toàn dân, đến tháng 6-1950 có hơn 10 triệu người từ 8 tuổi trở lên được xoá mù chữ trong đó có nhiều người học cao hơn. Trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ, giáo dục vẫn tồn tại và phát triển là nhờ có dân.

Vài thập kỷ qua, thành tựu xoá mù chữ và phổ cập giáo dục tiểu học vào năm 2000 cũng là nhờ xã hội hoá giáo dục. Hàng ngàn những lớp học miền biển giới cho trẻ em và cả người lớn là do chiến sĩ biên phòng đảm nhiệm. Hàng trăm những lớp học tình thương lớp trẻ em tật nguyền do các thầy cô giáo về hưu và các sư sãi đảm nhiệm... Với chủ trương đa dạng hoá các loại hình trường lớp, một hệ thống trường ngoài công lập từ giáo dục mầm non đến đại học đã được hình thành và phát triển đang đáp ứng dần nguyện vọng học tập của nhân dân. Với chủ trương xây dựng xã hội học tập đến nay đã có gần 5.000 trung tâm giáo dục cộng đồng ở các xã, phường. Phong trào khuyến học đang có nhiều hoạt động phong phú có hiệu quả. Hàng trăm gia đình đã cống hiến hàng vạn m² đất để xây dựng trường học. Chúng ta không thể kể hết những công lao, đóng góp sức người sức của cho sự nghiệp GD-ĐT của nhân dân. Tuy nhiên việc thực hiện chủ trương xã hội hoá giáo dục còn hạn chế từ nhận thức đến tổ chức thực hiện trước những mặt trái của cơ chế thị trường. Chính vì vậy xã hội hoá giáo dục cần được nghiên cứu nhiều hơn, tuyên truyền nhiều hơn để tạo nên sự đồng thuận cao trong nhân dân. Cần phải có chính sách, có quy phạm pháp luật để tăng cường quản lý nhà nước, hạn chế những khó khăn đang có hiện nay. Đó cũng là nguyện vọng chung của nhân dân và cũng là mục đích của người viết bài này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tài liệu học tập tư tưởng Hồ Chí Minh, NXB Chính trị quốc gia 2003, tr.158.
2. Nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh XB, tr.45, 1993.
3. Văn kiện Hội nghị TW 4 khoá VII, tháng 2-1993.
4. Văn kiện Hội nghị TW 2 khoá VIII, tháng 2-1997.
5. Văn kiện Đại hội IX của Đảng, NXB Chính trị Quốc gia, 2001, tr 204.

SUMMARY

The article emphasizes that social mobilization in education in our country has increasingly developed theoretical basis and rich, diversified practical basis.